

Tiedonhallinta Verkkoinfossa - aineiston sisällönkuvailu ja haku

Tuulevi Ovaska & Liisa Salmi

Kuopion yliopiston kirjasto / KYSin tieteellinen kirjasto

Sairaalakirjastopäivät

Joensuu 9.-10.9.2004

Sonetti-ohjelman Verkkoinfo-hanke

- Sonetti-yhteistyöohjelma kehittää sairaaloiden, terveyskeskusten ja kuntien sosiaalihuollon välistä alueellista tiedonvälitystä
- Päätoimijoina Itä-Suomen sairaanhoitopiirit:
 - Etelä-Savo
 - Itä-Savo
 - Kainuu
 - Pohjois-Karjala
 - Pohjois-Savo
- Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO)
- Keski-Suomi (Medikes) on liittynyt Sonettiin
- Pilottikunnat: Leppävirta, Nilsiä ja Siilinjärvi

Verkkoinfo-hankkeen päätavoitteet (1)

- sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden alueellinen kumppanuusverkko (ekstranet)
- yhdenmukainen tiedon organisointitapa
 - tiedon haku, tuottaminen, hallinta ja ylläpito
 - monialainen verkosto ja yhteistyö (sosiaalityön- ja terveydenhuollon sisältö-, tietoteknologian- ja tietopalvelualan asiantuntijat)
- portaalista DIT:iin (Dynaaminen integroitu työpöytä)
 - automatisoitu tiedonhaku, ylläpito ja yhdistäminen
 - käyttäjätunnusten mukaan yksilöidyt aineistot

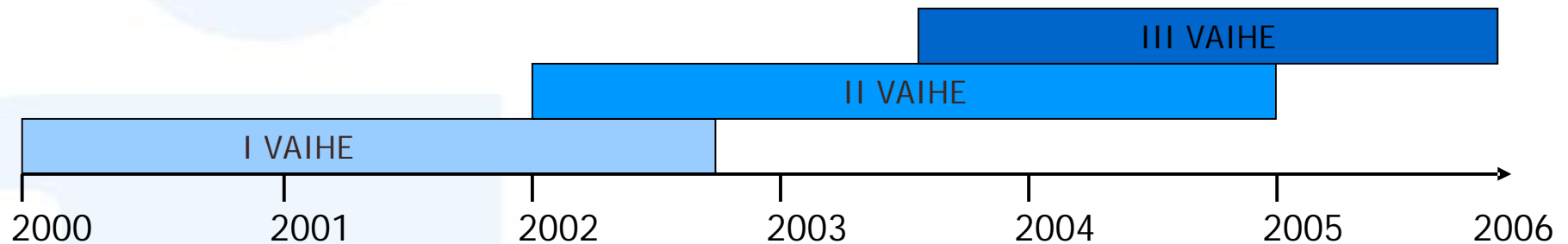
Verkkoinfo-hankkeen päätavoitteet (2)

- työ- ja toimintatapojen koulutusmalli
 - sähköisten asiakirjojen tuotantoon ja käyttöön liittyvät taidot
- alueverkon suojauksen perusmäärittely
 - sähköisten asiakirjojen käsittelyyn ohjelmistot, jotka tukevat "sähköisen asioinnin toimintatapaa"
 - sähköisen tunnistuksen määrittely suhteessa asioiden julkisuuteen

Sonetti-ohjelman toimintaympäristöt

- intranet
 - organisaation sisäinen informaatio
- ekstranet
 - kumppanuusverkko organisaatioiden välisen ja niille yhteisen informaation vaihtoon
- Internet
 - kansalaisille suunnattavat palvelut

Verkkoinfon vaiheistus ja aikataulu

I VAIHE

- ideointi
- partnereiden sitouttaminen
- hankesuunnitelma
- rahoitus
- hanketyön aloittaminen
- sisältö, toiminta ja tekninen määrittely

II VAIHE

- portaalin toteutus
 - pilotointi yksiköissä
 - arviointi
- Implementointivaihe
- tulosten hyödyntäminen muissa sairaanhoitopiireissä ja sosiaalityön yksiköissä

III VAIHE

- järjestelmäintegraatiot
- dynaaminen integroitu työpöytä asiantuntijoille
- kansalaisten palvelut

Verkkoinfon sisällölliset tavoitteet

- Tietosisältö on luotettava, ajantasainen ja ymmärrettävä
- Verkkopalvelun sisältö on riittävän laaja, kattava sekä saatavissa järkevinä palvelukokonaisuuksina
- Käyttäjä koee palvelun tarpeelliseksi ja portaalin mielekkääksi tavaksi hankkia tietoa
- Tiedontuotantoprosessit tukevat nykyistä toimintaa, mutta mahdollistavat toimintatapojen kehittämisen (työkulttuurien sisältö)

Hankkeen aineistohallintaosion taustaa

- hoito-, tutkimus-, potilas- jne. ohjeiden suuri määrä (tuhansia)
- epäyhtenäinen otsikointi yms.
- ei hakumahdollisuuksia
- päivittämisen ja ajantasaisuuden varmistamisen hankaluus
- toteutettiin "Alavan pilotti" kuvailuineen
- perustettiin ohjerekisteri (ei kuvailutietoja)
- hankittiin ProIntra-tuote (JSOP, nyk. EnfoShare)
 - intranet/ekstranet-portaali jonka kylkeen rakennettiin ns. metatietokanta eli viitetietokanta ohjeille yms. eli aineistohallintaosio

Ohjeiden sisällönkuvailun päämäärät ja käytännöt

- lääkäri/hoitaja/muu työntekijä löytää helposti ja nopeasti oikean ohjeen joko omaa työtään varten tai potilaalle annettavaksi
- kaikki tarpeelliset ohjeet suoraan omalta koneelta
- jokainen ohje on ajan tasalla
- hakeminen on helppoa, nopeaa ja tarkkaa (osuma juuri siihen yhteen jota tarvitaan nyt)
- ohjeen laatija myös kuvailee sen

Sisällönkuvailun periaatteet

- Dublin Core -kuvailuformaatti (Dublin Core - metadataformaatin suomalainen versio, SFS 5895, vahvistettu 2001-11-12)
- JHS 143 = julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta JUHTAn hyväksymä Asiakirjojen kuvailuformaatti (JHS 143, versio 1.02, hyväksytty: 2001-12-18)
- asiasanastot
 - FinMeSH
 - YSA
 - SoSa
- omat asiasanat
- kuvaus (tiivistelmä)

Nykytilanne

- Etelä-Savon sairaanhoitopiiri
 - intranet, Internet
 - ei aineistohallintaosiota
- Itä-Savon sairaanhoitopiiri
 - intranet, ekstranet, Internet
 - ei aineistohallintaosiota
- Kainuun erityishuolto- ja sairaanhoitopiiri
 - ekstranet
 - myös aineistonhallintaosio (laatudokumentit)
- Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiiri
 - intranet, ekstranet, Internet
 - myös aineistonhallintaosio
- Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
 - intranet, ekstranet
 - myös aineistonhallintaosio (ohjeet)

Esimerkki: KYSin käytännöt

- intranet-toimituskunta + yksiköittäin intranet-toimittajat
- aineistohallintaosion vastuu laatukoordinaattorilla
- kaikki ohjeet tallennetaan ja kuvaillaan intranetin aineistohallintaosioon (jo yli 500)
- ohjeen laatija antaa asiasanat (FinMeSH, YSA, SoSa ja vapaat) sekä kuvauksen (tiivistelmä)
- tallentaja/ylläpitäjä tallentaa kaikki kuvailutiedot tietokantaan
- kaikki pääsevät hakemaan (perustuu käyttäjäryhmiin)

Ohjeiden hakeminen

- pikahaku (kohdistuu nimekkeeseen, kuvaukseen ja asiasanoihin)
- yhdistelmähaku (käytettävyys toistaiseksi huono)
- dynaamiset hakulinkit / valmiit hakupohjat
- listaukset yksiköittäin (selaushaku)

- <http://verkkoinfo.kuh.fi> (KYS ekstranet)

Lisätietoja

- Verkkoinfo-hankkeen ensimmäisen vaiheen loppuraportti
<http://www.sonetti.org/STM-raportti.pdf>
- Pro gradu: Matilainen, Eeva, Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisportaalin käytettävyys. Kuopio, 2003. Opinnäyte : Kuopion yliopisto, Terveystalouden ja - talouden laitos

Metavalta-hanke 2003

- Yksi Kansallisen terveystietoprojektin (Valtioneuvosto 2001) osahankkeista
- terveyden- ja sosiaalihuollon asiakirjahallinnassa käytettävän metatiedon valtakunnallistaminen
- yhtenäiset säännöt, formaatit, koodistot, sanastot, luokitukset, nimikkeistöt jne. saataville STM:n koodipalvelimelta
- Metavalta-raportti : suositus kuvailutietojen käytöstä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisissä asiakirjoissa / toimittaneet Antero Ensio ja Leena Tarvainen
<http://www.oskenet.fi/uploads/9ubodt0ra4y4m.pdf>

Metavalta-hanke 2003 (2)

- Suomen Kuntaliitto: koordinoi
- Duodecim: metatesaurus
- STM: palvelin
- työryhmässä mm. informaatikkoja, arkistovastaavia, tietoteknisiä ym. asiantuntijoita eri sairaanhoitopiireistä ja muista organisaatioista